

PB-resolutie Arbeid en Participatie

Toelichting (niet amendeerbaar): Emancipatie en Solidariteit waren, zijn en blijven de rode draad van de sociaaldemocratie. Werk emancipeert. Zonder arbeid geen vooruitgang. Arbeid stelt in staat tot solidariteit. Arbeid vermindert afhankelijkheid. Kortom: zonder arbeid geen emancipatie en geen solidariteit.

In ons beginselprogramma staat het als volgt: *“Het streven naar volledige werkgelegenheid blijft een centrale opdracht voor de sociaaldemocratie. Betaalde arbeid vormt de primaire bron van zelfstandig inkomen. Het is voor veel mensen de basis voor (zelf)respect. Met hun werk leveren veel mensen ook een bijdrage aan de samenleving. De zeggenschap over de kwaliteit van de arbeid en arbeidsverhoudingen is daarbij essentieel. De organisatie van werknemers binnen en buiten de onderneming verdient waardering en ondersteuning.”*

De traditie van de Partij van de Arbeid gaat op dit punt ver terug. Reeds in het Plan van de Arbeid (1935) schreven wij dat bestaanszekerheid voor werkenden *“het verdwijnen van de vrees, dat hij morgen wordt ingelijfd bij het grote leger der werklozen”* betekent. En voor werklozen *“zekerheid van arbeid en brood; het einde van de periode van voortdurende werkloosheid en afhankelijkheid van steun”*. Solidariteit en Emancipatie, dé beginselen van de sociaaldemocratie, zijn van onverminderde waarde. De samenleving van nu wordt geconfronteerd met actuele vraagstukken die nieuwe strijdpunten opleveren voor de sociaaldemocratie.

Iedereen heeft recht op werk! Het is van het grootste belang zoveel mogelijk mensen door middel van arbeid mee te laten doen aan de samenleving, hun talenten en zelfrespect te ontwikkelen en economische zelfstandigheid te realiseren. De Partij van de Arbeid staat voor *werk* boven *inkomen*: dat is goed voor mensen zelf én voor de samenleving. Het is sterk én sociaal. Economische groei en voldoende werkgelegenheid zijn voorwaarden voor een gezonde arbeidsmarkt: de basis van het recht op werk.

De PvdA staat voor meer dan werk alleen. Want het gaat er niet alleen om dat mensen aan het werk zijn, maar ook om *hoe* mensen aan het werk zijn.

Kwaliteit van arbeid staat voor de PvdA hierin centraal. Want het recht op werk gaat over meer dan het hebben van een baan. Het gaat ook over fatsoenlijk werk. De organisatie van het werk moet zo zijn ingericht dat mensen onder menswaardige omstandigheden hun werk kunnen doen, dat er aandacht is voor de organisatie van het werk, goede arbeidsomstandigheden en betekenisvolle medezeggenschap. Werkgevers moeten en mogen eisen stellen aan hun werknemers. Werknemers mogen verwachten dat werkgevers bereid zijn in hen te investeren.

De kernopdracht van de sociaaldemocratie is dan ook tweeledig: het bevorderen van deelname aan arbeid en het beschermen van werknemersrechten. De uitdagingen van de komende jaren hangen samen met de spanning tussen deze twee cruciale doelstellingen.

De volgende ontwikkelingen en dilemma's zijn hierbij aan de orde:

Inzetbaarheid en krapte

De groeiende behoefte aan arbeidskrachten gecombineerd met het afnemende aantal werkenden ten opzichte van het aantal niet-werkenden zorgt naar alle waarschijnlijkheid voor een periode van permanente krapte op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat er voor iedereen goede kansen bestaan op arbeid. Maar ook dreigen tekorten in bepaalde sectoren, komt dienstverlening onder druk, komt de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat onder druk en kan er een inflatoire druk op lonen en prijzen ontstaan. Om te voorkomen dat met name in het onderwijs en de zorg toenemende tekorten aan geschoold personeel ontstaan moet er in het bijzonder aandacht uitgaan naar werknemers in de (semi-)publieke sector. De werkomstandigheden van deze frontliniewerkers zijn de afgelopen jaren in toenemende mate onder druk komen te staan. Voor deze groep is het noodzakelijk om waardering en beloning te verbeteren en de beroepseer weer centraal te stellen. Ook zullen, ondanks de permanente krapte op de arbeidsmarkt, bepaalde groepen (zoals ouderen, allochtonen, vrouwen en gedeeltelijk arbeidsgeschikten) niet in gelijke mate vanzelf de weg naar de arbeidsmarkt weten te vinden. Het gaat dan natuurlijk niet alleen om het opvangen van een krimpende beroepsbevolking maar ook om het zelfstandig recht van deze mensen om gelijkwaardig mee te doen in de samenleving en gelijke kansen en gelijke beloning te krijgen. Al het talent moet worden benut om meer diversiteit in sectoren en het management te krijgen.

Meer dan voldoende redenen dus voor een ambitieuze participatie- en activeringsagenda. Niemand aan de kant! We moeten, willen en kunnen meer mensen aan het werk helpen. Het tornen aan de rechtsbescherming van mensen, met de preventieve ontslagtoets als kern, helpt daarbij niet. Niet alleen gezien de voorziene krapte op de arbeidsmarkt, maar ook omdat het van met name ouderen de nieuwe buitenstaanders op de arbeidsmarkt maakt en het de prikkels voor werkgevers vermindert om te investeren in de scholing en de loyaliteit van hun werknemers. De Partij van de Arbeid kiest een heel andere benadering: vóór een activerend arbeidsmarktbeleid met zowel rechten als plichten, vóór het bevorderen van ondernemerschap, en vóór het stimuleren van inzetbaarheid met name door te investeren in levenslang leren. Het is onvermijdelijk dat mensen in de toekomst langer moeten werken. In een samenleving waarin mensen steeds ouder worden en vitaler blijven kán dat ook, mits er rekening gehouden wordt met de zwaarte van het werk dat mensen hebben verricht. De PvdA maakt het vrijwillig doorwerken na de pensioengerechtigde leeftijd aantrekkelijker en zet zich in voor het wegnemen van bestaande belemmeringen. Ook is er behoefte aan verhoging van de arbeidsproductiviteit. We moeten slimmer en efficiënter werken!

Zekerheid en flexibiliteit

De Nederlandse economie is sterk. De Nederlandse economie is van oudsher ook een open economie. Veel ondernemingen zien zich onder andere door de invloed van globalisering en internationalisering van de kapitaalmarkt genooddaakt om arbeid te flexibiliseren, te reorganiseren en activiteiten uit te besteden als die niet tot de kerntaken behoren. Uitzendwerk, flexwerk en deeltijdwerk horen onlosmakelijk bij het hedendaagse en toekomstige beeld van de arbeidsmarkt. De snelheid waarmee banen ontstaan en vervolgens weer verdwijnen neemt daardoor toe. Bedrijven verplaatsen zich steeds makkelijker over de landsgrenzen heen. Werkgevers durven het risico van (te) veel vaste dienstverbanden niet aan. Ook bestaat bij hen soms de angst mensen aan te nemen die mogelijke risico's met zich meebrengen zoals arbeidsgehandicapten of ouderen. Steeds minder mensen vinden daardoor "een baan voor het leven".

Er is in toenemende mate sprake van tijdelijke contracten en wisseling van werk. Dat biedt niet alleen voordelen. Sommige werknemers hebben onvrijwillig weinig keus. Zo ontstaat het risico van een tweedeling tussen mensen die makkelijk hun weg vinden op de arbeidsmarkt en mensen die tegen wil en dank baantje aan baantje koppelen. Dit geldt bijvoorbeeld voor onvrijwillige ZZP'ers die een onzekere positie op de arbeidsmarkt hebben en die werknemersrechten (zekerheid) worden onttrokken.

Anderen die goed hun weg in de open economie kunnen vinden ondervinden voordelen van de veranderingen op de arbeidsmarkt. Er zijn steeds meer werknemers die zelf graag de organisatie van hun werk in eigen hand willen houden. Ook stelt de overgang van baanzekerheid naar werkzekerheid werkgevers in de gelegenheid om makkelijker mensen aan te nemen, mensen aan het werk te houden en biedt het werknemers kansen voor persoonlijke ontwikkeling. Voor de samenleving betekent dat een versterking van onze economie.

De Nederlandse economie is een open economie die zich niet van globalisering kan en moet willen afsluiten. Het rechtse antwoord op deze ontwikkeling is het vragen van flexibiliteit van werknemers zonder daarbij zekerheid te bieden: door de solidariteit louter als kostenpost te zien (en deze dus af te bouwen), door te knagen aan werknemersrechten, door de sociale zekerheid te verschrompelen. Wij kiezen voor een radicaal andere richting. Tegenover de flexibiliteit die een dynamische en open economie onvermijdelijk van ons allemaal vraagt, stellen wij de noodzaak van meer solidariteit, niet minder. Tegenover de aanvaarding van het verdwijnen van baanzekerheid en de toenemende continue verplaatsing van bedrijfsactiviteiten horen werkzekerheid, levenslange scholing, een fatsoenlijk en rechtvaardig sociaal stelsel en een activerend arbeidsmarktbeleid te staan. Alleen dan voelen mensen zich voldoende 'veilig' om met vertrouwen naar de toekomst te kijken. In de bewoordingen van het beginselprogramma: *"Mensen zullen sneller geneigd zijn risico's te nemen als ze weten dat ze niet aan hun lot worden overgelaten als het mis gaat. Wie met zijn kennis en inzet de welvaart van ons allemaal wil vergroten verdient daarom ruimte; degene die het goed gaat maar zich verzekerd wil weten tegen pech of tegenslag verdient zekerheid; wie wel mee wil maar niet mee kan verdient bescherming en wie met een extra steuntje in de rug van ons allemaal weer aan kan haken heeft recht op perspectief."*

Globalisering, technologie en het superkapitalisme

Grenzen vervagen. Door technologische ontwikkelingen (internet, goedkoop reizen etc.), door sociologische ontwikkelingen (individualisering, mobiliteit, migratie etc.) en door bewuste politieke keuzes zoals de integratie van Europa. De Nederlandse economie (zowel bedrijven als werknemers) heeft daar altijd zeer van geprofiteerd. De welvaart en het aantal banen namen toe, de werkloosheid en de armoede namen af. Van elke tien werknemers in de Nederlandse marktsector is er inmiddels één in dienst van een buitenlands bedrijf. Bijna driekwart van ons Bruto Binnenlands Product (BBP) wordt ten gelde gemaakt op de wereldmarkt. Kortom: de internationale markt verschaft ons land de sterke economie die wij nu kennen. Maar globalisering heeft ook een schaduwkant. In de woorden van

ons beginselprogramma: *“Ondernemerschap en bedrijvigheid richten zich van nature meer naar de belangen van kapitaal en kapitaalverschaffers dan naar de belangen van werknemers, natuur en milieu en latere generaties. De internationalisering van de economie versterkt deze ontwikkeling. Een tegenmacht is hierbij op zijn plaats. De onderneming moet daarom worden beschouwd als een samenwerkingsverband van management, werknemers en een diversiteit van belanghebbenden. Deze bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven moet niet alleen worden aangemoedigd maar mag ook worden afgedwongen.”*

Bij de PvdA dus niet de liberale passiviteit ten aanzien van de schaduwkanten van globalisering alsof alles onvermijdelijk is. Maar ook is er bij de PvdA geen plaats voor conservatief economisch chauvinisme en protectionisme, voor de illusie dat Nederland zich niets aan zou hoeven te trekken van hoe de wereld om haar heen verandert. De Partij van de Arbeid wil de innovatieve kracht van grensoverschrijdend ondernemerschap benutten maar daar ook grenzen aan stellen. Door zichtbaar te maken dat globalisering niet alleen winnaars maar ook verliezers kent. Door voor die verliezers op te komen; door ons te weer te stellen tegen aandeelhoudersactivisme en agressief durfkapitaal dat alleen op korte termijn financieel gewin is gericht; door excessen op het gebied van topbeloningen aan te pakken en door te pleiten voor sterke internationale instituties op het gebied van arbeid en arbeidsomstandigheden. Maar vooral is er behoefte aan visie en durf. Wij willen een economie die concurreert op kracht, duurzaamheid en innovatie in plaats van op de laagste loonkosten, de slechtste arbeidsomstandigheden, de laagste belastingen of de grootste ontslagflexibiliteit.

-
-
-
-
-
-
-
-

RESOLUTIE

Op basis van deze overwegingen stelt het Partijbestuur het partijcongres voor in te stemmen met de volgende resolutie.

Het Congres van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 13 en 14 juni 2008 te Breda, spreekt uit dat vertegenwoordigers van de Partij van de Arbeid dienen te handelen naar de volgende uitgangspunten.

1. - Kwaliteit van arbeid –

De PvdA staat pal voor de kwaliteit van arbeid! Fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden moeten vanzelfsprekend zijn. In een innovatieve economie is investeren in personeel een voorwaarde. De overheid heeft hierin een voorbeeldfunctie en moet deze ook meer dan tot nu toe het geval is geweest ook gaan waarmaken. De PvdA draagt bij aan de kwaliteit van arbeid door te strijden voor voortzetting van de algemeen bindend verklaring van de cao's, strikte handhaving van het minimumloon, aanpak van malafide (uitzend)ondernemers, medezeggenschap, bevordering van goede arbeidsvoorwaarden en –omstandigheden en de rechtsbescherming van werknemers. Het tripartite overleg tussen werkgevers, werknemers en overheid is daarbij van grote waarde. Internationaal strijdt de PvdA vóór kwaliteit van arbeid en tégen een 'race to the bottom'. Voor de PvdA zijn fatsoenlijke huisvesting en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor buitenlandse werknemers die hier arbeid verrichten een voorwaarde.

2. – Activering en participatie –

Niemand aan de kant! Een toegankelijke arbeidsmarkt is een voorwaarde voor participatie van hen die aan de kant staan. Dat is zowel een taak van de overheid als van ondernemers. Ondernemerschap gaat ook over sociale en technologische innovatie; investeren in de voorwaarden waarin men actief kan zijn als werknemer. De PvdA zet zich in voor een overheid die actief gebruik maakt van loonkostensubsidies en vormen van gesubsidieerde arbeid om mensen met een relatief lage productiviteit kans op arbeid te kunnen bieden. Ook hierbij vervult de overheid als werkgever een voorbeeldfunctie. Van sociale partners wordt een verantwoorde loonontwikkeling gevraagd. Zij moeten bereid zijn cao's af te sluiten waarin functiebeschrijvingen worden 'opengebrouwen' voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, wajong'ers, laagopgeleide bijstandsgerechtigden en mensen zonder diploma. Ook zet de PvdA zich in voor het opheffen van belemmeringen op de arbeidsmarkt voor vrouwen, homoseksuelen, allochtonen en andere groepen die dergelijke belemmeringen

ondervinden. Specifiek voor vrouwen dient het glazen plafond doorbroken te worden. De overheid dient het voortouw te nemen door het voeren van een actief diversiteitsbeleid, het bedrijfsleven wordt daartoe gestimuleerd. Daar waar nodig, bijvoorbeeld bij openbreken van de arbeidsmarkt voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten en het openbreken van topfuncties voor vrouwen, kan het inzetten van quota worden overwogen.

Speciale aandacht gaat ook uit naar de positie van oudere werknemers. Onder 55-plussers kan veel winst geboekt worden op het gebied van arbeidsparticipatie. Te vaak worden oudere werknemers als een last gezien of denken oudere werknemers in een veel te vroeg stadium aan het einde van hun carrière beland te zijn. Met tijdige investeringen door werknemer en werkgever in behoud van kennis en kunde hoeft geen mens meer onnodig en te vroeg worden afgeschreven. De sociale partners moeten hierin, net als bij jongere werknemers, vanzelfsprekend een belangrijke rol vervullen. De PvdA let daarbij extra op de positie van mensen in zware beroepen. Van hen die bijvoorbeeld al veertig jaar zwaar werk in de bouw hebben verricht kunnen we niet vragen hetzelfde werk langer te blijven verrichten.

Het stelsel van sociale zekerheid moet zicht bieden op een fatsoenlijke bestaanszekerheid maar kent niet alleen maar rechten. Minstens zo belangrijk en minstens zo solidair is het om misbruik en oneigenlijk gebruik te bestrijden. Tegenover rechten staan ook plichten (en sancties): de plicht om beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt en mee te werken aan scholing of reïntegratie.

Kortom: de PvdA legt haar prioriteit bij de volledige groep werknemers tot 65 jaar om hen werk te laten vinden en te behouden. Voor de specifieke groep werknemers van 55 tot 65 jaar zet de PvdA in op tijdige investeringen in kennis en kunde en aangepaste arbeidsomstandigheden zodat geen enkele werknemers voortijdig hoeft te worden afgeschreven. Sociale partners hebben hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Ook moeten we in de toekomst meer en langer moeten werken. De PvdA maakt daarom arbeid na de pensioengerechtigde leeftijd aantrekkelijker en zet zich in voor het wegnemen van bestaande belemmeringen. Ook is er behoefte aan verhoging van de arbeidsproductiviteit. We moeten slimmer en efficiënter werken! Naast betaald werk moeten er mogelijkheden zijn voor vrijwilligerswerk, ook werkgevers hebben hier een verantwoordelijkheid in.

Tenslotte blijft er een groep die niet in staat is te participeren in betaalde arbeid. Ook deze mensen hebben recht op participatie via vrijwilligerswerk of andere vormen van zinvolle dagbesteding.

3. – Zeggenschap en ondernemingsbestuur –

Werknemers moeten hun stem kunnen laten horen! Werknemers moeten zich kunnen organiseren om zo op te komen voor fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden en kwalitatief hoogwaardige arbeid. Zowel op bedrijfstakniveau, op bedrijfsniveau als op de werkvloer. Werknemers en zelfstandigen moeten zich via vakbonden, ondernemingsraden en verenigingen hard kunnen maken voor optimale inzetbaarheid van werknemers waardoor zij in staat zijn werk te krijgen en te behouden. Hierbij is speciale aandacht voor de nieuwe EU-landen noodzakelijk. De ontwikkelingen dat de invloed van werknemers op het ondernemingsbestuur steeds verder onder druk komt te staan vanwege de steeds sterkere rol van aandeelhouders, moet worden bestreden. Het evenwicht tussen werkgevers, werknemers en aandeelhouders moet worden behouden, en daar waar nodig gezien het aantal voorvallen in de afgelopen periode worden hersteld. Tenslotte moet de oplopende spanning tussen nationale medezeggenschapsregels en de globalisering van de economie worden beperkt door wetgeving een internationale werking te geven, bijvoorbeeld door Europese regelingen voor ondernemingsraden. Ook met het oog daarop onderhoudt de PvdA intensieve contacten met haar (internationale) bondgenoten in de vakbeweging.

4. – Zekerheid en rechtsbescherming –

Kansen benutten én zekerheid bieden! De PvdA wil de kansen van de flexibele en sterke economie benutten én staat pal voor werk- en inkomenszekerheid van werknemers. Werknemer en werkgever hebben een verbintenis met gedeelde verantwoordelijkheid. Daar hoort rechtsbescherming tegen willekeurig ontslag, in de vorm van een preventieve ontslagtoets, onlosmakelijk bij. Wanneer ontslag onvermijdelijk is, staat het streven naar rechtstreekse overgang van werk naar werk voorop. Dit geldt ook bij ongeschiktheid voor het eigen werk wegens bijvoorbeeld ziekte. Bij werkloosheid moet de werknemer zich verzekerd weten van een goede WW en eerlijke kansen om nieuw werk te vinden. Bij arbeidsongeschiktheid is een goede, loongerelateerde uitkering een zekerheid. Het sluitstuk is een goede oudedagsvoorziening. Specifieke aandacht heeft de PvdA voor pensioenoverdracht voor mensen die van baan wisselen en voor verbetering van de mogelijkheden tot pensioenopbouw voor flexwerkers en ZZP'ers. Overwinsten van pensioenverzekeraars komen ten goede aan pensioengerechtigden en deelnemers aan de pensioenfondsen. Ook moeten zij een hypotheek af kunnen sluiten om toegang tot de woningmarkt te krijgen. Discriminatie op de arbeidsmarkt dient te worden tegen gegaan.

5. – Scholing –

Geen kind van school zonder diploma! Een laag opleidingsniveau of schooluitval leidt relatief vaak tot inactiviteit op latere leeftijd. De PvdA bestrijdt schooluitval en maakt stapeling van opleidingen weer mogelijk. Beroepsonderwijs, vakmanschap, is hierbij hét speerpunt van de Partij van de Arbeid. Het beroepsonderwijs heeft een gelijkwaardige positie ten opzichte van het algemeen voortgezet onderwijs. De PvdA waardeert leren met het hoofd en leren met de handen op een gelijkwaardige manier. Er moet meer aandacht zijn voor de aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt. Het volgen van een opleiding voor een vak gericht op sectoren waar een tekort aan arbeidskrachten is,

zoals de zorg, het onderwijs en de bouw, moet gestimuleerd worden.

Doorstroming van onder naar boven op de arbeidsmarkt is een voorwaarde om niet-werkenden werk te kunnen verschaffen. De PvdA pleit dan ook voor continue om- en bijscholing om werknemers verder te helpen op de arbeidsmarkt. Waar hoger opgeleiden vaak al kansen krijgen is het zaak juist voor lager opgeleiden deze kansen te creëren. Kennisontwikkeling wordt gestimuleerd met competentietests en bijbehorende vervolgttrajecten op maat, evenals erkenning van op de werkvloer of elders verworven competenties en gericht tweedekansonderwijs. Werknemers moeten in zichzelf te investeren en de daartoe geboden mogelijkheden benutten. De PvdA wil de jaarlijkse uitgaven voor het onderwijs omhoog brengen naar het niveau van de omringende landen en Scandinavië. Een leven lang leren!

6. - Ondernemerschap –

Ondernemers moeten kunnen ondernemen! De beste strategie voor behoud en groei van werkgelegenheid en voor arbeid van hoge kwaliteit is een florerend bedrijfsleven. Onnodige en tegenstrijdige bureaucratistische belemmeringen moeten worden weggenomen. Bevordering van ondernemerschap is onontbeerlijk. De belangen van ondernemers (in hun rol als werkgever) en van werknemers kunnen niet los van elkaar worden gezien. De PvdA verlangt van ondernemers dat zij eerlijke kansen bieden aan iedereen op de arbeidsmarkt, dat zij investeren in de inzetbaarheid van werknemers en kwaliteit van arbeid. Ondernemerschap beslaat ook sociale en technologische innovatie; investeren in de voorwaarden waarin men actief kan zijn als werknemer. In ruil daarvoor ondersteunt de PvdA de werkgelegenheid van mensen met een lagere productiviteit (zoals meervoudig gehandicapten) met loonkostensubsidies en andere ondersteuning. Bureaucratische rompslomp voor de werkgever dient in het algemeen, maar hierbij in het bijzonder, te worden beperkt om ondernemers te stimuleren in plaats van te demotiveren. Ook zet de PvdA zich actief in voor rechtsbescherming en sociale zekerheid voor individuele vormen van ondernemerschap (ZZP).

7. – Inkomensverschillen –

Werk boven inkomen! Werk moet lonen ten opzichte van een uitkering. Dat is nog lang niet altijd het geval. Werkgeverskosten moeten in verhouding staan tot de productiviteit van werknemers. Inkomensverschillen tussen werkenden en inactieven dragen bij aan verhoging van de arbeidsparticipatie. De PvdA past dergelijke stimulansen toe. Niet door de uitkeringen te verlagen maar door belastingkortingen te verhogen. Hetzelfde werk moet betaald worden met hetzelfde inkomen. Dat gebeurt nog lang niet altijd, bijvoorbeeld als we het inkomen van mannen en vrouwen vergelijken. Deze ongelijkheid is onaanvaardbaar en moet bestreden worden. Onaanvaardbare inkomensverschillen en excessieve zelfverrijking moeten hard worden aangepakt. De overheid neemt hiertoe noodzakelijke maatregelen. De groeiende kloof tussen het salaris van topbestuurders en werknemers leidt tot een maatschappelijk probleem als redelijkheid en billijkheid hierbij uit het oog verloren worden. Slecht presenterende topbestuurders die met miljoenen naar huis gaan en loonstijgingen met tientallen procenten aan de top, terwijl bij de werknemers aangedrongen wordt op loonmatiging, is onaanvaardbaar. Zowel overheid, aandeelhouders en de Raad van Commissarissen dienen zich te kanten tegen dergelijke onaanvaardbare inkomensverschillen en onevenredig hoge beloningen. Als de baten en lasten van globalisering en grensoverschrijdend ondernemerschap niet eerlijker worden verdeeld, is dat voor de samenleving en uiteindelijk ook voor het bedrijfsleven zelf een kwalijke zaak.

8. – Werknemers in de publieke sector –

Meer waardering voor de professional! De Partij van de Arbeid heeft bijzondere aandacht voor werknemers die niet in dienst zijn van de markt, maar die werkzaam zijn in de (semi-)publieke sector. De werkomstandigheden van de frontliniewerkers, o.a. in het onderwijs, de zorg, bij de politie en de welzijnsector, staan de afgelopen decennia onder druk door een combinatie van een oplopende werkdruk, verruwde omgangsvormen en beleid van politiek en overheid in de vorm van reorganisaties en toenemende introductie van de markt. Daarnaast kampt de publieke sector met toenemende tekorten aan geschoold personeel die zorgen baren voor de toekomstige kwaliteit van o.a. zorg en onderwijs. Voor deze specifieke groep is het, tevens met oog op toekomstige ontwikkelingen, noodzakelijk om waardering en beloning te verbeteren en de beroepseer weer centraal te stellen. De PvdA brengt deze verbeteringen reeds tot stand en wenst de ingeslagen weg voort te zetten.

9. – Levensloop en zorg -

Het leven is meer dan werk alleen! De druk van het werk op het privé-leven neemt echter toe. Garantie van ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en vrije tijd zijn een groot goed. De PvdA staat voor een toegankelijke levensloopregeling die voor alle (groepen) werknemers aantrekkelijk is en die kan voorzien in tussentijds verlof in tijden van een overladen (werk)agenda, in tijd voor zorgtaken, scholing en sociale verplichtingen. Datzelfde geldt

voor kinderopvang met daarbij specifieke aandacht voor lage en middeninkomens. Moderne arbeid&zorgregelingen zijn van groot belang. De PvdA zet zich dan ook in voor op elkaar aansluitende school- en werktijden en betaalbare en goede kinderopvang om de gezamenlijke zorgtaken beter te kunnen vervullen. Zo kunnen mensen – mannen én vrouwen - langer op een prettige wijze actief zijn.

10. – Arbeidsparticipatie & internationale solidariteit -

Het recht op vakbondsvereniging en wettelijk beschermde en goede werkomstandigheden zijn universele rechten. De PvdA staat voor mondiale erkenning van de rechten van werknemers en streeft met alle mogelijke middelen wereldwijde naleving van de internationale rechten van medewerkers na, zoals vastgelegd in de ILO-richtlijnen. Ondernemingen uit Nederland en Europa worden aangespoord ook bij hun activiteiten elders deze richtlijnen te respecteren en ervoor te zorgen dat ook bij hun toeleveranciers mensen- en arbeidsrechten worden gerespecteerd. De richtlijnen moeten een meer verplichtend karakter krijgen, respectievelijk wettelijk verankerd worden. Daarnaast moet voorkomen worden dat onze behoefte aan arbeidskrachten in Nederland en Europa leidt tot ontoelaatbare verlies aan kennis en vaardigheden (braindrain) in met name ontwikkelingslanden.